

Kultur- og kyrkjedepartementet

Deres ref:
Vår ref: Sidsel Andersen
Sted: Oslo
Dato: 20.10.2004**Innspill til stortingsmelding om kultur og næring – kulturminneverdienes betydning og potensiale i by- og tettstedsutviklingen.**

Det finnes etter hvert en mangfoldig dokumentasjon av kulturbaserte byutvikling- og innovasjonsprosesser, både nasjonalt og særlig internasjonalt. De historiske verdiene er viktig for å synliggjøre og videreutvikle regional og lokal identitet, som igjen er viktig for å kunne tiltrekke seg kompetanse og aktivitet. Bortsett fra i noen velbrukte eksempler, herunder Møllebyen i Moss og Akerselva/Nydalen i Oslo, har ikke kulturminneverdiene hatt noen tydelig plass verken i diskusjonene eller dokumentasjonen fra omformingsprosesser. Kulturminneverdiene har imidlertid på ulike måter vært en del av grunnlaget for vellykkede resultater.

I følge ferske undersøkelser har kommunale ledere stor tro på at fremtidig næringsutvikling vil komme fra opplevelsesnæringer. Det er også undersøkelser som viser at det ikke er nok å selge norsk natur – kultur må integreres og være en del av "produktet". Her er det potensiale for kommunene, men også stor fallhøyde dersom strategiene ikke bygger på dokumentasjon av eksisterende verdier eller har langsiktige perspektiver. Kommunene har begrenset kompetanse på kulturminnevern og må støtte seg til det regionale ledd som har god kunnskap om kulturminneverdiene i kommunene, men svært begrenset kapasitet. Museer og lokale historielag og interesseorganisasjoner har mye kunnskap og engasjement.

Det er stort kunnskapsbehov som resultat av den økte interessen på dette feltet, både hos kommuner, fylker, offentlige og private investorer og innen turisme. Det er behov for å dokumentere erfaringer, etablere dynamiske arenaer og utvikle metodikk som gjør at kulturminneverdiene blir positive og skapende ressurser i endringsprosesser.

Både i St.meld. nr.23 (2001-2002) Bedre miljø i byer og tettsteder, St.meld. nr. 31 (2002-2003) Storbymeldingen og St.meld. nr. 25 (2002-2003) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand tok opp kulturminner og kulturmiljøer som ressurser i utvikling og revitalisering av byer og tettsteder, som grunnlag for opplevelser og som kunnskapskilder for fremtiden. Vi regner med at Miljøverndepartementet v/ planavdelingen og kulturminneavdelingen og Riksantikvaren vil delta i arbeidet med stortingsmelding om kultur og næring.

Norsk institutt i Miljøalliansen**NIKU hovedkontor**
Prinsningens gt. 13
Postboks 736 Sentrum
0405 OSLO
Telefon: 23 35 50 00
Telefax: 23 35 50 01**NIKU**
Distriktskontor
Bispegt. 16
0191 OSLO
Telefon: 22 19 30 10
Telefax: 22 67 74 88**NIKU**
Distriktskontor
Nedre Langgate 30 D
Postboks 570 Sentrum
3101 TØNSBERG
Telefon: 33 33 41 60
Telefax: 33 31 61 86**NIKU**
Distriktskontor
Dreggsalm. 3
Postboks 4112 Dreggen
5835 BERGEN
Telefon: 55 90 23 70
Telefax: 55 23 05 19**NIKU**
Distriktskontor
Kjøpmannsgt. 25
7013 TRONDHEIM
Telefon: 73 59 22 42
Telefax: 73 59 21 10**NIKU**
Distriktskontor
Polarmiljøsentret
9296 TROMSØ
Telefon: 77 75 04 00
Telefax: 77 75 04 01

NIKU har bred kompetanse, avsluttede og pågående prosjekter, forskningsmateriale og dokumentasjon som kan være svært relevant i forhold til verdiskaping og utvikling av byer og tettsteder, kulturlandskap, infrastruktur, industri- og havneområder og i kystsonen. NIKU's kompetanse omfatter kunnskap om og ekspertise på tradisjonelle håndverk, kirker, kunst og inventar, arkeologi, bruk og vern av bygninger. Vi har etablert samarbeid og deltar i nettverk på samfunnsfaglige og tverrsektorielle temaer, nasjonalt og internasjonalt.

Dersom det er behov for det, bistår vi gjerne med mer utfyllende bidrag til stortingsmeldingen som supplement til eller i samarbeid med andre faglige instanser og kompetansemiljøer. Aktuelle problemstillinger for utdypende innspill kan være:

- Forslag til forskning og oppfølging av nye omformings- og innovasjonsprosesser for å kunne dokumentere hvordan kulturminnene kan aktiviseres i slike prosesser.
- Kartlegging av hvordan kulturminnene har blitt aktivisert i allerede gjennomførte omstillingsprosesser – fallgruver, suksessfaktorer og virkemidler
- Utvikling av metoder for kartlegging og prioritering av kulturminner og kulturmiljøer som grunnlag for utvikling og innovative prosjekter
- Håndverksutvikling / innovativ bruk av tradisjonell kunnskap – rettet mot hele BAE-næringen.
- Kulturminner og kulturmiljøer i opplevelses- og turismeindustrien – grunnlaget for langsiktige strategier – fallgruver – turismens virkninger etc.
- Kunnskapsutviklingen bør skje i nært samarbeid med internasjonal og EU-forskning – NIKU kan påta seg nettverksfunksjoner etc. på dette.

Alle kompetansemiljøer på kulturminnefeltet bør kunne bidra til at de historiske verdiene aktivt tas i bruk i utviklingsprosesser. Det er imidlertid viktig at det utvikles former for kvalitetssikring i disse prosessene, slik at substansen i de historiske verdiene ikke går tapt for fremtiden og at de sikres som kilder til ny kunnskap og utvikling som vi i dag ikke ser.

Med vennlig hilsen

Carsten Paludan-Muller
Direktør NIKU

Sidsel Andersen